

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, КРЕСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

UNIWERSYTET OPOLSKI INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ
УНІВЕРСИТЕТ М. ЖЕШУВ РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ М. УМЕО КОРОЛІВСТВО ШВЕЦІЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

X Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського

«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

28 травня 2021 року, м. Київ

Київ, 2021

УДК 377.09(082)

Т 78

Укладачі: д.пед.н, проф. Д.Е. Кільдеров, к.пед.н., проф. І.С. Голяд,

Рецензенти:

М.Б. Євтух – д.пед.н., професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, дійсний член Національної академії педагогічних наук України

В.М. Мадзігон – д.пед.н., професор, радник директора Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, академік Національної академії педагогічних наук України

Рекомендовано Вченою радою ІПФ

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

(протокол № 9 від 26 травня 2021 р.)

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського, «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (28 травня 2021 р.), / за заг. ред. Д. Е. Кільдерова. – Київ, 2021. – 152 с.

Матеріали конференцій відображають актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій, педагога професійного навчання, актуальні проблеми графічної підготовки в освіті, освітні інновації, педагогічні технології у формальній, неформальній, інформальній освіті.

Для студентів вищих педагогічних і технічних навчальних закладів, магістрів, аспірантів, докторантів, учителів трудового навчання, технологій, креслення, педагогічних працівників інженерно-педагогічних навчальних закладів, закладів системи післядипломної педагогічної освіти, професійно-технічних навчальних закладів.

©Інженерно-педагогічний факультет, 2021

©НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021

ЗМІСТ

Агалець І. ІНСТРУМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН.....	29
Бербец В. ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ШКОЛЯРІВ ЯК ВАЖЛИВА ЛАНКА У ЖИТТЄВОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ	34
Бербец Т. ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	37
Борисова Т. ЕРГОДИЗАЙН-ПРОЄКТИ У ЗМІСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	41
Голіяд І. Тропіна М. ЦИФРОВИЙ СУПРОВІД ПРОЄКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	44
Вітрук О. ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	49
Деденєв О. НАВЧАННЯ ШЕСТИКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ РОЗУМІННЮ ГРОМАДЯНСЬКИХ НОРМ І ЦІННОСТЕЙ ЗА КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ ЗАСАДАМИ ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ	52
Дубова Н. САМОКОНТРОЛЬ І САМООЦІНКА У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ	55
Кільдерова Л. ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	58
Колісник Є. МЕТОДИКА РОЗКРИТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РИС УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ В ТЕАТРАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ К. СТАНІСЛАВСЬКОГО	61
Кравченко Л. УПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	65
Куратнік Т. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ЇХ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	68
Кучменко О. Немченко Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ХІМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	75

Лукашенко К. НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ САПР В ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	80
Малихін А. МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ: ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	84
Мачача Т. НАУКОВІ ОСНОВИ РОЗРОБЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	87
Нагайчук О. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	91
Олексюк-Казо Л. Казо І. ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВА ТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНО-ПРОФЕСІЙНОГО ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦЯ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	96
Омельчук О. ПРОЄКТУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ У ВИГЛЯДІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ.....	102
Павлюк Л. ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	106
Рутковська О. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ.....	109
Рябець С. ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ САПР У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	112
Семеренко Ж. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	116
Сліпчишин Л. Копельчак М. ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФІЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КЛАСТЕРУ.....	119
Стешенко В. ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В МАГІСТЕРАТУРІ В КОНТЕКСТІ НОВИХ СТАНДАРТІВ.....	125
Харитоновна В. ГРАФІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	130

*Олена Нагайчук,
к.пед.н., доцент*

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

nagaychuk.ov@gmail.com

Педагогічний процес як особливе соціальне явище знаходить свою життєздатність в результаті розвитку і становлення системи діяльностей, в яких реалізуються потенційні можливості людини, відбувається їх вдосконалення. Саме діяльність опосередковує відносини особистості і середовища, конструюючи соціальну ситуацію розвитку. Саме в діяльності реалізується потреба бути особистістю [2]. Навчання проєктній діяльності є складовою частиною технологічної освіти школярів.

Сучасний науково-технологічний етап розвитку світової цивілізації зумовлює необхідність здійснення технологічної освіти підростаючих поколінь, під яким розуміється процес і результат активного оволодіння учнями проєктно-технологічної культурою [3], змістом і формами перетворювальної діяльності в матеріальному і духовному виробництві і сфері послуг.

Методологічною основою технологічної освіти є культурологічний підхід. Багатоаспектне поняття «технологія» як філософська, соціально-культурологічна, гносеологічна та психолого-педагогічна категорія, пронизує всі сторони життя сучасної людини і суспільства.

Технологічна освіта здійснюється в рамках особистісно-орієнтованої, розвиваючої концепції, що є наслідком генезису попередніх парадигм освіти: релігійно-догматичної, інформаційно-репродуктивної, формуючої.

Основна мета технологічної освіти – підготовка молоді до успішного і гармонійного функціонування в інформаційно та технологічно насиченому світі.

У сучасних умовах потрібно готувати не просто професіонала, працівника в певній сфері виробництва, а орієнтуватися на підготовку суб'єкта власної життєдіяльності [6].

Технологічна освіта орієнтована формувати високий рівень технологічної культури як складової частини загальної культури, забезпечувати прискорений розвиток технологічного середовища насамперед за рахунок формування системно і глобально мислячої особистості, яка володіє інноваційним стилем мислення та діяльності. Потрібно формувати суб'єкта гармонійного технологічного розвитку суспільства, здатного до досягнення високих результатів перетворювальної діяльності в умовах свободи вибору, конкуренції та обмеженості ресурсів.

Технологічна освіта відображає не тільки реалії сьогодення, але і дає орієнтири для майбутнього розвитку суспільства, техносфери і людини.

Технологічна підготовка - складова частина загальної системи освіти. Технологічний компонент виконує роль сполучної ланки між природничо-науковим і суспільно-гуманітарною освітою.

Технологічна підготовка є інтегративною частиною загальної освіти, що синтезує різні області наукового пізнання. Але в той же час вона має власний зміст, що включає інваріантний і варіативний компоненти.

Основною структурною одиницею технологічної освіти слід вважати творчу проєктну діяльність учнів, в ході якої відбувається активне засвоєння знань, умінь, навичок.

В основі технологічної підготовки лежить перетворювальна проєктна діяльність людини, в якій виявляються його знання, вміння і творчі здібності. Проєктна діяльність сьогодні пронизує всі сфери людської життєдіяльності - від промисловості і сільського господарства до медицини і педагогіки, дозвілля і управління [5]. Сучасному суспільству і виробництву потрібні не просто виконавці, а творчі технологи.

Розглядаючи проєктування як специфічну форму моделювання, спрямовану не стільки на пізнання відображаються в моделі фрагментів

дійсності, скільки на створення нових елементів дійсності, О.М. Коберник [3] підкреслює, що проєктне моделювання необхідно розуміти як розвиток самої дійсності. Проєктування, яка передбачає створення технічного, наукового або соціального проєкту (здуму, ідеї), з реалізацією яких пов'язується життя здобувача освіти, є найважливішим елементом освітнього процесу. Г.Л. Ільїн [2] вводить поняття «проєктувальна освіта» і стверджує, що освіта людини можлива в тому випадку, якщо суб'єктом освіти стає сама людина. Школяр не тільки навчається, тобто здобуває освіту, а й сам утворює світ – створює своє розуміння, своє бачення світу і своє місце. Цьому необхідно навчати підростаючі покоління. У сучасних умовах будь-яка діяльність співвідносна з проєктною, тому людина повинна вміти проєктувати різні види діяльності.

Сучасна парадигма освіти, що передбачає технологічне навчання школярів, має можливість навчання основам проєктування вже на початкових етапах навчання. У цих умовах можливе широке перенесення проєктних умінь в різні сфери не тільки освітньої, а й соціальної, особистісно-орієнтованої діяльності. Таким чином, постає питання про проєктно-технологічну освіту як складової частини технологічного освіти і освітнього процесу в цілому.

Виходячи з цього, під навчанням школярів проєктної діяльності ми розуміємо спеціально організований процес оволодіння учнями на змістовно-процесуальному та функціональному рівні проєктною діяльністю, проєктно-технологічної культурою і формування у них готовності до проєктної взаємодії зі світом [4].

Проєктна технологія навчання відповідає цілям і задачам сучасної освіти, серед яких можна назвати підготовку школярів до пізнання об'єктивних законів природи і суспільства через самостійне конструювання і рішення проблем у вигляді своєрідних проєктів з різних напрямків науково-технічного розвитку, що в цілому є елементом культури, середовища.

Сучасні українські вчені в галузі методики трудового навчання Р.С. Гуревич, О.М. Коберник, В.М. Мадзігон, В.К. Сидоренко, А.І. Терещук С.М. Ящук наголошують на важливості організації на уроках трудового

навчання проєктно-технологічної діяльності, яка об'єктивно обумовлена сучасним етапом розвитку технологічної освіти в Україні та інтегрує всі види сучасної діяльності людини: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту.

В проєктно-технологічному навчанні учень є суб'єктом освітнього процесу: він сам відбирає необхідну інформацію, визначає її важливість та необхідність, виходячи зі змісту власного проєкту [5]. Специфіка даної технології навчання полягає в тому, що готові систематизовані знання за проєктом фактично відсутні. Їх систематизація, встановлення істинності і несуперечності – справа і турбота самого здобувача освіти. Він не засвоює готові уявлення і поняття, але сам будує свій проєкт, своє уявлення про світ із безлічі вражень, знань та понять.

Будь-яка цілеспрямована діяльність людини являє собою систему, яка складається з трьох функціонально взаємопов'язаних компонентів: орієнтовного, виконавчого й контрольного-корекційного. Проєктно-технологічна діяльність відповідно включає в себе ці компоненти. Орієнтовний здійснює функцію дослідження предметних умов діяльності (її предмета, засобів, характер перетворення предмету в кінцевий результат) – виявлення їх суттєвих характеристик для досягнення мети – та функцію планування способу виконання діяльності (виконавчих операцій). Виконавчий компонент системою своїх операцій перетворює предмет діяльності в її кінцевий продукт. Контрольно-корекційний компонент утворює в процесі виконання діяльності «зворотній зв'язок» [5, с.105-106].

Орієнтовний компонент визначає успішність виконання діяльності, спосіб організації самим суб'єктом. Саме тому важливо, щоб школяр оволодів прийомами його раціональної побудови для будь-якої трудової діяльності.

Відповідно трудова діяльність, в яку учні включаються під час проєктування та виготовлення об'єктів праці, має такий склад операцій: пізнавальні (аналіз якостей речей, їх оцінка, попередні розрахунки, планування,

прийняття рішення і т.п.) виконавчі (зміна предмета діяльності за допомогою знарядь праці) контрольні (корекція і контроль діяльності) [5, с.117].

Творчий характер проєктної діяльності школярів визначає гуманізацію навчального процесу: актуалізацію в ньому людського фактора через посилення творчих, моральних, соціальних основ, становлення суб'єктної позиції, що обумовлює розвиток особистості школяра.

Оволодіння школярами проєктною діяльністю відбувається в процесі вивчення освітньої галузі «Технологія», ведучим методом навчання якої є метод творчих проєктів.

Метод проєктів передбачає завдання, у яких немає єдино вірного шляху вирішення. Тобто основна мета розроблення проєктів – сприяння творчому розвитку і формуванню в учнів певної системи творчо-інтелектуальних та предметно-перетворювальних знань і вмінь, втілюваних у конкретних проєктах, що виготовляються під керівництвом вчителя. Тому не дарма метод проєктів ще отримав назву «метод повторного винаходу» [1, с.133].

Суть навчання проєктно-технологічної діяльності в цілому полягає у розвитку особистості школяра, а не в зміні предметів, які служать лише матеріалом для формування і прояву особистих якостей дитини (включаючи формування пізнавальних процесів та розвитку особистості школяра). За цих умов вчитель на стільки навчає і виховує, скільки актуалізує, стимулює учня, створює умови для реалізації, особистісного зростання у проєктно-технологічній діяльності. Відповідно це змінює позицію школяра, важливими характеристиками якої є усвідомлення власного «я», чітке уявлення перспективи власного зростання, засвоєння навчального матеріалу через власну творчу пізнавальну діяльність, засновану на свободі вибору й ситуації успіху [5]. Тому така діяльність слугує педагогічним стимулятором набуття особистісного досвіду у навчальному процесі.

Виходячи з цього, перед учителем трудовою навчання ставиться мета не лише навчити кожного учня сукупності трудових операцій та прийомів, а

формувати інтелектуальну й технічно освічену особистість, яка здатна швидко адаптуватися до швидких змін в суспільстві.

Бібліографія:

1. Дидактика технологического образования : книга для учителя. / под ред. П. Р. Атутова. – М. : ИОСО РАО, 1998. – Ч. 2. – 176 с.
2. Ильин Г.Л. Теоретические основы проектного образования – Казань, 1995. – 272 с.
3. Коберник О.М. Проектно-технологічна система трудового навчання. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 8-12.
4. Матяш Н.В. Психология проектной деятельности в условиях технологического образования. – Мозырь : Белый ветер, 2000. – 286 с.
5. Методика трудового навчання: проектно - технологічний підхід : навчальний посібник / Бербец В. В., Дубова Н. В., Коберник О. М. [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка. – Умань : КопіЦентр, 2007. – 204 с.
6. Поливанова, К.Н. Проектная деятельность школьников: пособие для учителя. – М. : Просвещение, 2008. – 192 с.

*Лариса Олексюк-Казо,
доцент,
Ігор Казо
доцент, к.ф-м.н.*

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВА ТВОРЧИСТЬ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНО-ПРОФЕСІЙНОГО ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦЯ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.

Сучасні умови, світові тенденції і суспільні виклики вимагають підвищення якості позашкільної освіти. Державна освітня політика спрямована на модернізацію змісту, форм і методів позашкільної освіти з врахуванням